

Sedím na plošinke pod vrcholom Ušby a čakám, kým Maroš zlezie kľúčovú pasáž do východného kuloára. Až teraz si naplno uvedomujem samotu, ktorá ma tu obklopuje.

Strmé snehy

Svanetie

Tri kilometre nižšie vidím domčeky a vežičky okolitých svanetských dedín. V diaľke sa na horizonte črtajú obrysy bielej pyramídy Tetnuldi, kde pred necelými dvomi týždňami začalo naše tohtoročné pôsobenie na Kaukaze. Pár kilometrov vedľa spadajú na ladovec Chalaadi ostré piliere Chatyn Tau – tam sme testovali naše fyzické limity pri výstupe a zjazde dlhárskeho JV kuloára. Priamo nad Mestiu tróni Koruldi Peak. Ten sme trochu nečakane navštívili v ťažkotonážnom štýle po prvom neúspešnom pokuse na Chatyne. Ani sa mi nechce veriť, že napriek nestabilnému búrkovému počasiu sa nám za dva týždne podarilo navštíviť toľko krásnych kopcov v tejto nádhornej časti Gruzínska. S pocitom vďačnosti sa v myšlienkach vraciam na začiatok nášho svanetského skialpového dobrodružstva...

Tetnuldi (4858 m)

Po troch dňoch v chladnej upršanaj Mestii má prísť jednodňové okno pekného počasia. Neváhame a vyrážame na náš prvý aklimatizačný kopec Tetnuldi. Ide o jeden z najkrajších štítov, aké som kedy videl. Dokonalá biela pyramída, ktorá sa hrdo týči za humnami Mestie. S výškou necelých 4900 metrov ide o desiatu najvyššiu horu Kaukazu. Vďaka svojmu bielemu rúchu pripomínajúcemu svadobné šaty ju miestni prezývajú nevestou Kaukazu. Ženichom nie je nik iný, než neďaleká majestátna Ušba. Nie je preto náhoda, že naše prvé kroky smerujú práve na Tetnuldi...

Na kopec nastupujeme nekonečným traverzom z malého lyžiarskeho strediska na západnom úbočí masívu. Po päťhodinovej štreke s ťažkými bágami sa dostávame do malého sedielka vo výške asi 3350 m. Kopeľme plošinku na stan a kocháme sa krásnymi výhľadmi na horiacu Ušbu, za ktorou práve zapadá slnko. S prísľubom pekného počasia líhame do spacákov a tešíme sa na ďalší deň... Ráno sa nám z vyhriatych spacákov nechce veľmi vyliezať, no neaklimatizovaných nás čaká cca 1500 metrov a potom trojkilometrový zjazd až do údolia, takže niet veľa času na ranné meditácie. Po rýchlych raňajkách opatrne vyrážame strmým svahom do

Maroš Červienka pri výstupe JV kuloárom na Chatyn Tau.^(mp)

Tetnuldi pass. Sneh z predchádzajúcich dní je len mierne spevnený, preto sa snažíme dodržiavať všetky zásady bezpečného pohybu v lavínovom teréne – rozstupy, prestávky na bezpečných miestach, pípaky, samozrejme, zapnuté, lavínový výstroj kompletný. Pri pohybe v neznámom a nebezpečnom teréne sa vždy snažím okrem racionálnych faktorov

vyhodnocovať aj intuíciu – akýsi šiesty zmysel, ktorý mi zvnútra napovedá, čo robiť a ako robiť. Intuícia a rozum sa v horách dokážu synergicky dopĺňať, čo v krízových situáciách môže zachrániť život. Spoliehať sa čisto na intuíciu bez základných znalostí lavínovej problematiky je hazard nielen pre človeka samotného, ale aj pre jeho partáka. A naopak

Miro Peťo pri prvozjazde Ušby.^(mc)

– len racionálne vyhodnocovanie situácie bez dlhodobých skúseností a snahy o načúvanie vnútru môže byť nedostatočné. Ako Anthony de Mello krásne píše v knižke Cesta k láske – múdrosť spočíva vo vzájomnej kombinácii znalostí holubice a znalostí hada. A neplatí to len v horách...

Zo sedla Tetnuldi nám je jasné, že výstup a zjazd priamo západnou stenou by bol z hľadiska lavín príliš nebezpečný – čerstvé čiarové odtrhy sú toho jasným dôkazom. Volíme preto bezpečnejšiu alternatívu a pokračujeme klasickou výstupovou trasou cez vypuklý chrbát v strednej časti ľadovca Kasebi do malého sedla v JZ hrebeni. Odtiaľ nás čaká dlhý hrebeň až na vrchol. V záverečných metroch pod vrcholom už toho máme vcelku aj dosť – predsa len sa pohybujeme vo výške Mont Blancu a nie sme ešte dostatočne aklimatizovaní. V hlavičke štiepa, fúka chladný vietor. Na vrchole sa preto dlho nezdržujeme. Pár fotiek a jazda dole. Maroš nechal lyže v sedielku pod hrebeňom, takže hornú časť absolvuje pešo. S mačkami na nohách a čakankami v ruke sa cíti ako ryba vo vode – vidieť, že má v zime nabehané kilometre náročného lezeckého terénu. U mňa je to naopak

– v takomto teréne som na zostupe sebavedomejší s lyžami na nohách. Vo voľnom teréne lyžujem od malička a za tých dvadsať rokov sa mi podarilo absolvovať stovky línií, od ľahších až po tie náročnejšie. Extrémne zjazdy sa pre mňa postupne stali prirodzenou súčasťou pohybu v zasnežených horách. Jazdu nadol exponovaným JZ hrebeňom Tetnuldi si preto užívam aj napriek striedavému snehu a častým prestávkam, ktoré potrebujem na rozdychanie riedkeho vzduchu. Asi nebol najlepší nápad aklimatizovať sa na jednom z najvyšších vrcholov v oblasti. Ale nevadí, nič nie je dokonalé, človek sa stále učí. Zo sedla pokračujeme na lyžiach bez väčších problémov dole k stanu a ďalej nadol údoliami plnými snehu až na hranicu lesa, kde zima prechádza do jari. Zasnežené pláne striedajú rozkvitnuté lúky a hučiace bystriny. Prechod zo sveta skál, snehu a ľadu do sveta zelených pastvín, divokých potokov a horských dediniek má pre mňa vždy osobitý čaro. Najmä v takom prekrásnom zákutí, akým je Kaukaz...

Chatyn Tau (4412 m)

Budíček 23.45. Rozospatý chvíľku netuším, či je ešte stále dnes alebo je už zajtra. Spal

som asi hodinu, Maroš ani to nie. Nevadí, dospíme inokedy. Náš domáci Roland prichádza presne o pol noci a na svojej nesmrteľnej maršrutke nás napriek nočnej hodine ochotne vyváža do ústia doliny Chalaadi. Pol hodinu po polnoci začíname dlhý deň. Nástup dolinou a morénou ľadovca poznáme už z prvého pokusu, počas ktorého nás spláchna nečakaná búrka. Preto sme sa dnes rozhodli zmeniť taktiku a celú túru sa pokúšame zvládnuť naľahko na jeden záťah. Po troch hodinách dosiahneme miesto na ľadovci, kde sme pri prvom pokuse bezmocní čakali v stane, kým nočná búrka odhrmí a ráno sme zmoknutí zvolili alternatívnu túru na ľahší Koruldi Peak. Dnes počasie, zdá sa, vydrží ešte aspoň pár hodín, takže sa bez váhania púšťame do takmer dvojkilometrového JV kuloára. Celú spodnú časť ohrozujú obrovské seraky. So stiahnutými zadkami rýchlo stúpame starými zmrznutými lavínišťami. Oddych si dávame až v akom-takom bezpečí snehovej plošinky nad serakmi. No ani horná polovica kuloára nie je bezpečná – zbieha sa tu viacero vrcholových žlabov a stien. Snažíme sa liezť tak rýchlo, ako to ide, ale s pripiekajúcim ranným slniečkom, pribúdajúcou ▶

výškou a boriacim sa snehom sa naše tempo výrazne spomaľuje. Kríza strieda krízu, raz u mňa, raz u Maroša. Našťastie väčšinou, keď sa trápi jeden, ten druhý má svetlejšiu chvíľku a je schopný potiahnuť stopu. A tak sa pomaly súkame nahor nekonečným kuloárom. V nohách máme od rána už takmer 2800 výškových metrov, záhul ako sviňa. Na vrchole kuloára sme viac než hodinu po časovom deadline. Som z toho trochu nervózny – presné načasovanie je pri extrémnom skialpinizme kľúčové. Zdola sa však valia oblaky, ktoré rastúce teplo a objektívne nebezpečenstvo v kuloári trochu tlmia. Maroš ako správny horolezec narýchlo vybieha po krátkom skalnom hrebeni na hlavný vrchol. Ja sa uspokojím s prostredným vrcholom, z ktorého sa dá zlyžovať priamo do kuloára. Nelyžovateľný hlavný vrchol pre mňa nie je až taký podstatný. Na dlhú prestávku hore nemáme čas, preto sa hneď prepíname na lyžovanie a začíname zjazd. Sniežik v kuloári je výborný, aj keď pokročilou predpoludňajšou hodinou už dosť odmäknutý. Hrany na ňom nezaberajú vôbec, jazda si v sklone 50-55° vyžaduje dynamickejšie tempo s väčším prítlakom na spodné hrany. Na tento typ

lyžovania som zvyknutý, no Maroš nie, preto po chvíli radšej dáva lyže na batoh a v hornej časti kuloára triezvo volí peší zostup. Nižšie, už obaja znova na lyžiach, hýtame, kade dole. Zhora je problém presne trafiť správne miesta na preskoky otvorených trhlín a ladovcových zlomov. Odmäknuté mosty pri zaťažení vydávajú neprijemné pukajúce zvuky. Veru, takúto zábavku v domácich Tatrách nemáme. S búšiacim srdcom a napumpovanými stehnami rýchlo lyžujeme popod seraky, spodné ladovcové zlomy a následne trielime prehnitými plánami dole na ladovec. Až tu si môžeme vydýchnuť. Počas oddychu dojedáme zvyšky sladkosti a pozeráme hore do kuloára, z ktorého sme práve zlyžovali. Impozantná línia! Z hľadiska celkovej náročnosti najťažšia kuloárová línia, akú som doposiaľ lyžoval a z hľadiska krásy určite jedna z najkrajších. Prvozjazd tejto fešandy majú na svedomí extrémni skialpinisti Peter Schoen a Trevort Hunt. Nám sa dnes vo výborných snehových podmienkach podarilo pravdepodobne jej prvé opakovanie. Aj počasie príjemne prekvapilo. Žeby nám Kaukaz predsa len začal ukazovať svoju prívetivejšiu stránku?

Ušba (S vrchol, 4698 m)

Z myšlienok ma vytŕha Marošova SMS-ka: „Som pod previsom, začína to byť brutálne mokré.“ Už nemôžem viac čakať, kým odmäkne vrcholový žľab. Do kľúčovej pasáže nad východným kuloárom už hodnú chvíľu svieti slnko, začína to tam prehnávať. Horný exponovaný žľab musím začať lyžovať betónový, inak to bude nižšie príliš mäkké a objektívne nebezpečné. Rozohrievam stuhnuté svaly a opatrne zapúšťam preskakované oblúky. Na betónovom firne držia hrany dobre. Maximálne sústredený pokračujem nadol asi 45° žľabom, ktorý je zakončený 100-metrovou kolmou stenou spadajúcou do obrovského východného kuloára. Pád v tomto teréne znamená istú smrť. Na to však nemyslím, nesmiem myslieť – hlavne nie vtedy, keď lyžujem. Podobne ako pri lezení free solo, dostávam sa do stavu vedomia, ktorý otvára nové dimenzie vnímania skutočnosti. Maximálna koncentrácia ma núti byť prítomný tu a teraz. Žiadne spomienky na minulosť ani myšlienky na budúcnosť. Lyžiarsky tranz... Spodná časť žľabu je ladová. Rýchlym bočným zosuvom lyžujem niekoľko metrov šikmo doprava na strmú snehovú pláň. Asi

Ladovcový labyrint na Chatyn Tau.^(mc)

tento úsek myslel Idris, domáci horský vodca, keď mi hovoril, že východným kuloárom sa na severný vrchol Ušby nechodí, lebo trasa je extrémne nebezpečná z hľadiska lavín. My sa tu teraz lavín báť nemusíme – snehovú pokrývku stabilizuje hrubá firnová kôra. Traverzujem doprava nad kľúčovú pasáž, asi 30 metrov vysokú mixovú stienku, ktorá tvorí prechod zo snehovej pláne do východného kuloára. Pri pohľade dole na naše výstupové stopy len sucho preglgnem. Strmé, veľmi strmé. Expozíciu v tomto úseku okrem sklonu a spodných serakových zlomov zvyšuje veľký prevej, ktorý visí z hrebeňa ako Damoklov meč. Pešo by som túto pasáž s hlbokým cukrovitým snehom veru nechcel zostupovať. Na lyžiach sa cítim istejšie a pohybujem sa rýchlejšie. V prípade pádu preveja alebo lavíny mi lyže dávajú akú-takú šancu uniknúť nabok. Opatrne sa púšťam dole. Extrémny sklon cez 60° a mixový charakter terénu s množstvom skál a snehových rigolov tu neumožňuje robiť preskakované oblúky. Alebo sa len bojím? Niektorí priveľmi ambiciózni jedinci by tu možno silou-mocou skúšali robiť preskakované oblúky. Možno by sa im podarilo, možno by to boli ich posledné preskoky a dole o 1500 metrov nižšie na ľadovci by z nich zostal len kopček chlpatých jahodovej zmrzliny. Mne tie tri-štyri preskoky navyše za to riziko nestoja, preto volím bočný zosuv. Pohyb nadol v tomto teréne a snehu, ktorý už stihol okolo skál prehniť, nie je jednoduchý. O to viac ma teší, keď ma stienka po náročných asi 30 metroch vyplúva na širokú pláň východného kuloára. Sklon 45° až 50°

Užitočné informácie

Letecké spojenie najvýhodnejšie Budapešť – Kutaisi (priamy let)

Z Kutaisi **možnosť lacného transportu** maršrutkou cez Zugdidi do Mestie za cca za 35 GEL na osobu (1 EUR = cca 2,7 GEL)

Ubytovanie v penziónoch v Mestii cenovo bežne okolo 25 GEL na osobu na noc (v tých spartanských aj lacnejšie, v luxusnejších drahšie)

Znalosť ruštiny je výhodou (mnohí domáci nevedia po anglicky)

Transport do nástupových bodov väčšinou len s použitím terénnych áut 4x4 (ceny za vývozy relatívne vysoké, na auto od 50 do 200 GEL)

V Mestii sa dá kúpiť prakticky všetko potrebné na pobyt v kopcoch (vrátane mapy, plynových bômb či chýbajúceho horolezeckého materiálu)

Viac fotiek a informácií z nášho kaukazského dobrodružstva na webových stránkach <http://miropeto.sk> a <http://iameslv.ttce.sk/>

Lyžiarske resumé

Tetnuldi (4858 m) JZ hrebeňom
Koruldi Peak (3328 m) JV chrbtom
Chatyn Tau (4412 m) JV kuloárom
Ušba (S vrchol, 4698 m) V kuloárom

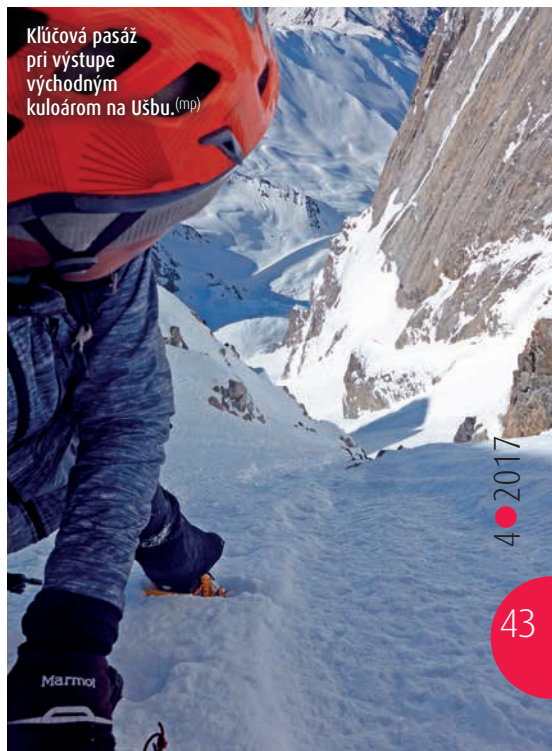
Výhľady na Ušbu z vrcholového hrebeňa Chatyn Tau.^(mp)

mi tu oproti predchádzajúcim metrom príde takmer ako zjazdovka. Vyskajúc od radosti a úľavy zapúšťam vo frírajdovom štýle zopár dlhých oblúkov až pod previsnutý pilier, kde ma čaká Maroš. Zapína lyže a lyžuje za mnou, no hneď v prvých oblúkoch ho triafa do stehna kus ľadu padajúci z južného vrchola. Nepekny zvuk, ale, našťastie, nič vážne, len bolestivé. Rýchlo pokračujeme ďalej. Seraky v strednej časti a ľadovcové zlomy v spodnej časti kuloára lyžujeme bez väčších problémov strmými pláňami a žľabmi z ľavej strany. Okolo 13.00 sme naspäť pri našom stane na ľadovci Gulli. Marošova noha bolí a puchne, takže sa dlho nezdržujeme, balíme bágle a na lyžiach pokračujeme morénou a starými lavínišťaťami po dne doliny. Prestávku si dávame až nižšie pri potoku, kde nám pomaly začína dochádzať, čo sa nám podarilo. To, o čom sme na začiatku nášho kaukazského výjazdu snívali len v kútiku duše – rozhladiť sa v peknom počasí z vrcholu Ušby. Ako bonus k tomu prvozjazd tohto nádherného ikonického štítu, ktorý mnohí považujú za najkrajší vrchol Kaukazu, akýsi kaukazský Matterhorn. Prvozjazd Ušby pokladám za môj doposiaľ najväznejší počín v oblasti extrémneho skialpinizmu. Cítim nesmiernu vďaka a zároveň úľavu, že všetko tak dobre dopadlo. Na Kaukaz sme prišli s pokorou a bez prehnanej ambícií s tým, že podľa podmienok a počasia uvidíme, čo nám Príroda umožní podniknúť. Napriek neistému búrkovému počasiu nám toho za dva týždne nakoniec doprialo nečakane veľa. Umožnila nám navštíviť a zlyžovať štyri krásne vrcholy, spoznať okolité

doliny a malebné horské dedinky s ich príjemnými a pohostinnými ľuďmi. S pocitom vďaky a vnútorného naplnenia sa lúčime s Ušbou i celou Svanetiou. Madloba, Ušba! Madloba, Svanetia! ■

Za finančnú a materiálnu podporu pri plnení nášho kaukazského sna ďakujeme:

Miro – HK Jasná Liptovský Mikuláš, Sportrisky.sk, Marmot, Icebreaker, Scarpa, K2.
 Maroš – HK James Levice, Marva.

Kľúčová pasáž pri výstupe východným kuloárom na Ušbu.^(mp)